

TESAM Akademi Dergisi

Journal of TESAM Academy

ISSN 2148-2462 / E-ISSN 2458-9217

Stratejik Düşünme ile Liderlik Davranışları Arasındaki İlişki

The Effect of Strategic Thinking on Leadership Behaviors

Mustafa EYMİR

Yüksek Lisans Öğrencisi,
Balıkesir Üniversitesi, Sağlık
Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği
Bölümü.
eymirmustafa42@gmail.com
ORCID: 0009-0008-8891-1699

Nuri Berk GÜNGÖR

Prof. Dr.,
Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü.
nuriberkgungor@gmail.com
ORCID : 0000-0002-6579-9146

Serhat TURAN

Doç. Dr.,
Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü.
serhatturan2510@gmail.com
ORCID : 0000-0001-6236-3825

Cilt / Issue: 13(2) 933-937

Geliş Tarihi: 17.09.2025

Kabul Tarihi: 09.06.2026

Atfı: Eymir, M., Güngör, N. B., &
Turan, S. (2026). Stratejik düşünme
ile liderlik davranışları arasındaki
ilişki. *Tesam Akademi Dergisi*, 13(2),
893-917. <https://doi.org/10.30626/tesamakademi.1785364>.

Öz

Bu araştırma stratejik düşünme ile liderlik davranışları arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler (cinsiyet, sınıf düzeyi, bölüm) açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubu 2024-2025 eğitim ve öğretim yılında bir kamu üniversitesinde öğrenim gören 268 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, kişisel bilgi formu, Stratejik Düşünme Ölçeği ve Lisans Öğrencilerinin Liderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algılar Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS programına aktarılmıştır. Yapılan test ve analiz sonucuna göre katılımcıların her iki ölçekten de almış oldukları puanların ortalamasının üzerinde ve yüksek olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından stratejik düşünme becerilerinde erkek öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunurken, liderlik öz algısında cinsiyete göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Sınıf düzeyi ve bölüm değişkenleri açısından ise hem stratejik düşünme hem de liderlik öz algısı bakımından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Katılımcıların liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları ve stratejik düşünme becerisi pozitif yönlü yüksek düzeyde bir ilişkiye sahiptir. Buna göre, liderlik öz algısı arttıkça stratejik düşünme becerisi de artmaktadır. Araştırmanın en önemli bulgusu, katılımcıların stratejik düşünme becerilerinin liderlik davranışlarına ilişkin öz algıyı %69 oranında açıklama gücüne sahip olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Stratejik düşünme, liderlik davranışları, öz algı.

Abstract

This study aims to examine the relationship between strategic thinking and leadership behaviors in terms of various variables (gender, grade level, and department). The study group consists of 268 students enrolled at a public university during the 2024–2025 academic year. Data were collected using a personal information form, the Strategic Thinking Scale, and the Self-Perception of Leadership Behaviors Scale for Undergraduate Students. The collected data were analyzed using the SPSS software. The results of the analyses indicated that the participants' scores on both scales were above average and at a high level. Regarding the gender variable, a statistically significant difference was found in favor of male students in strategic thinking skills, whereas no significant difference was observed in leadership self-perceptions. In terms of grade level and department variables, no significant differences were found in either strategic thinking skills or leadership self-perceptions. Furthermore, a positive and strong relationship was found between participants' strategic thinking skills and their self-perceptions of leadership behaviors. Accordingly, as leadership self-perception increases, strategic thinking skills also increase. The most significant finding of the study is that strategic thinking skills explain 69% of the variance in leadership self-perception.

Keywords: Strategic thinking, leadership behaviors, self-perception.

Extended Abstract

The changes occurring in society also affect educational systems. The behaviors and levels of knowledge expected from students in the past differ from current expectations. Therefore, students are required to develop essential skills in the 21st century. Among these skills, leadership and strategic thinking, which are the focus of this study, are considered key competencies that students should possess (Anagün, Atalay, Kılıç, & Yaşar, 2016).

A leader can be defined as an individual who guides, enlightens, educates, understands the needs and expectations of individuals, and plays an active role in identifying or revising the goals and actions of the group to which they belong. As suggested by these definitions, leaders play highly important roles in organizational and social contexts (Saruhan & Yıldız, 2009).

It is highly likely that young people studying at universities today will become future leaders. These individuals are expected to contribute to shaping the future by working in important institutions and organizations. In order to succeed in these roles, they must possess strategic thinking skills and the ability to think strategically.

Strategic thinking skills help leaders make important decisions and

contribute to the formation of their vision. In other words, strategic thinking involves envisioning the future. It enables leaders to use their limited resources more efficiently and to achieve their goals effectively (Çakır, 2018).

In this study, the effect of strategic thinking on self-perception of leadership behaviors and the relationship between these two variables were examined together with other demographic variables. The sample consisted of 268 students studying at a public university during the 2024–2025 academic year. Of the participants, 154 (57.47%) were male and 114 (42.53%) were female, with a total of 268 students. The mean age of the participants was 20.47 years.

For data collection purposes, a personal information form, the Strategic Thinking Scale adapted into Turkish by Kaya (2022), and the Self-Perception Scale of Leadership Behaviors of Undergraduate Students developed by Özbek and Kızılyallı (2017) were used. The collected data were analyzed using the SPSS software package. Independent samples t-test and one-way ANOVA were employed to compare participants' mean scores according to gender, department, and class level. For parametric relational analyses, Pearson correlation and simple linear regression analyses were conducted.

The findings of the study indicated that participants' scores on both the Strategic Thinking Scale and the Self-Perception Scale of Leadership Behaviors of Undergraduate Students were above average and at a high level. Regarding gender, a statistically significant difference was found in favor of male students in strategic thinking skills; however, no significant difference was observed in leadership self-perception. Similarly, no significant differences were found in either strategic thinking skills or leadership self-perception according to class level or department.

A strong positive relationship was found between participants' strategic thinking skills and their self-perceptions of leadership behaviors. In other words, as leadership self-perception increases, strategic thinking skills also increase. The most significant finding of the study is that strategic thinking skills explain 69% of the variance in leadership self-perception.

A review of the national literature reveals studies such as Bölükbaşıoğlu's (2021) research on the leadership qualities and critical thinking levels of students in the coaching education department of

the faculty of sports sciences, Demirkan's (2023) study on the strategic thinking skills of education faculty administrators, and Gülşen and Yıldız's (2022) study on the self-perceptions of entrepreneurial and leadership behaviors among students in the faculty of sports sciences. However, no study was found in the national literature that directly combines these dependent and independent variables in this manner. Therefore, this study is considered among the first addressing this specific relationship.

An international literature review revealed that Golmohammadi et al. (2013) examined the relationship between leadership styles and strategic thinking at the organizational level and found a positive and significant relationship between these variables, with leadership styles explaining 11% of the variance in strategic thinking. Similarly, Muriithi et al. (2018) reported a positive relationship between strategic thinking and leadership effectiveness in indigenous banks in Kenya, indicating that strategic thinking is an important determinant of leadership effectiveness. As also emphasized by Muriithi et al. (2018), effective leadership is closely associated with strategic thinking skills.

This study aims to examine the relationship between strategic thinking skills and leadership behaviors, enhance leadership performance, and contribute to the achievement of organizational strategic goals.

In conclusion, the study seeks to determine the effect of strategic thinking on self-perception of leadership behaviors and to provide evidence that may inform future planning. Emphasizing the importance of strategic thinking in leadership may offer a new perspective to the leadership literature. The findings may guide institutions and researchers in developing leaders' strategic thinking skills and improving leadership practices.

From an educational perspective, curricula can be designed to foster different thinking styles and encourage critical inquiry, thereby supporting the development of strategic thinking skills. Strategic thinking can also be incorporated into curricula as a separate course. In-service training programs can be provided to public and private sector employees to enhance these skills and disseminate them more widely in society.

Moreover, individuals who think strategically are also often creative thinkers. Therefore, creativity can be encouraged through competitions and similar activities. Applications and games designed to develop

strategic thinking skills can be developed for both children and adults. Educational games that enhance these skills can be integrated into Physical Education and Sports courses. Finally, managers' strategic thinking skills can be assessed using appropriate instruments, and those requiring development can receive targeted training from experts.

Giriş

Ülkemizde yükseköğretimin amacı; “hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip vatandaşlar yetiştirmektir” (T.C., 2024). Bu nedenle üniversiteler, gençleri hayata hazırlayan önemli eğitim kurumlarıdır. Öğrenciler üniversitede aldıkları eğitim ile geleceklerini şekillendirmektedir. Günümüzde üniversite öğrencilerinin gelecekte lider konumuna gelmesi muhtemeldir. Bu doğrultuda, geleceğin liderlerinin önemli kurum ve kuruluşlarda görev alarak toplumsal ve kurumsal gelişime katkı sağlamaları beklenmektedir.

Liderliğin tarihi insanlığın tarihi kadar eskidir. İnsanlar sosyal varlık oldukları için birlikte yaşama eğilimi gösterirler. Bu eğilim sonucunda ortaya çıkan etkileşim ile birlikte bazı bireyler diğer bireylerden daha baskın ve ön planda yer almakta ve diğer kişilerin kabulü ile lider olmaktadır. Liderlik aynı zamanda grupların yönlendirilmesi ihtiyacından ortaya çıkan bir kavramdır (İbicioğlu, Özmen & Taş, 2009).

Lider, yol gösteren, aydınlatan, öğreten, bireylerin istek ve ihtiyaçlarını anlayan ve üyesi olduğu grubun hedeflerinin belirlenmesi ya da yeniden düzenlenmesinde etkili olan kişi olarak tanımlanabilir. Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere liderler önemli sorumluluklar üstlenmektedir (Saruhan & Yıldız, 2009).

Güncel literatürde liderlik, sadece bireysel özelliklerle açıklanan bir kavram olarak değil; çevresel koşullar ve sosyal bağlamdan etkilenen dinamik bir süreç olarak ele alınmaktadır. Üniversite öğrencilerinin liderlik gelişimi ise eğitim ortamı, sosyal etkileşim ve kişisel becerilerle doğrudan ilişkilidir (Lee & Chan, 2023).

Toplumda yaşanan değişimler eğitim sistemini de etkilemektedir. Geçmişte öğrencilerden beklenen davranış ve bilgi düzeyi ile günümüzdeki beklentiler farklılık göstermektedir. Bu nedenle 21. yüzyılda öğrencilerin sahip olması gereken önemli beceriler vardır. Araştırmanın konusunu oluşturan liderlik ve stratejik düşünme de öğrencilerin sahip olması gereken önemli beceriler arasında yer almaktadır (Anagün, Atalay, Kılıç, & Yaşar, 2016).

Liderlerin başarılı olabilmesi için strateji kurabilmesi ve stratejik düşünebilme becerisine haiz olması gerekir. Strateji kavramı Eski Yunancada “stratos” ve “ago” kelimelerinin birleşmesiyle oluşmuş olup “sevk etmek, yönleltmek, göndermek, götürmek ve gütmek” anlamlarını taşımaktadır (Burnes, 2004; Odabaş, 2004, ss. 83–84; Besler, 2004, s. 15). Strateji, belli bir hedefe ulaşmak amacıyla eylem birliği ve organizasyon olarak da tanımlanabilir (Aktan, 2008:1). Baş döndürücü bir değişimin yaşandığı günümüzde strateji, her şeyden önce kurum ve kuruluşların sürekli olarak koşullara uyum sağlamasını kolaylaştıran, değişimi yönetmeye imkân tanıyan önemli bir yönetim aracı olarak değerlendirilmektedir (Atmaca, 2007).

Stratejik düşünme becerisi ise en basit ifadeyle strateji üzerine odaklanma ve stratejik bakış açısı geliştirme yeteneğidir (Dhir, Dhir ve Samanta, 2018; Gallimore, 2008). Başka bir ifadeyle stratejik düşünme becerisi mevcut koşulların bir amacı gerçekleştirmek için koordine edilmesi ve ileriye dönük planların yapılmak suretiyle hayata geçirilmesidir. Bu beceri, yalnızca plan yapmayı değil, aynı zamanda karmaşık durumları analiz ederek alternatif çözümler geliştirmeyi de kapsamaktadır (Demirkan, 2023). Güncel araştırmalar, stratejik düşünmenin yaratıcı problem çözme, vizyon geliştirme ve örgütsel performans üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir (Strielkowski, Kuzmin, Suvorova, Nikitina & Gorlova, 2023).

Stratejik düşünme becerisi, liderlere önemli seçim kararlarında yardımcı olarak vizyon belirlemelerine katkı sunmaktadır. Bu bağlamda stratejik düşünme, geleceği öngörebilme ve tasarlayabilme sürecini içermektedir. Stratejik düşünme liderlerin elindeki sınırlı kaynakları en verimli şekilde kullanmayı ve hedeflerine ulaşmaya imkan tanımaktadır (Çakır, 2018).

İlgili alanda ulusal literatür taraması yapıldığında; Bölükbaşoğlu'nun (2021) spor bilimleri fakültesinde antrenörlük eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin liderlik özellikleri ve eleştirel düşünme düzeylerini incelediği, Demirkan'ın (2023) eğitim fakültesi yöneticilerinin stratejik düşünme becerilerini araştırdığı, Gülşen ve Yıldız'ın (2022) spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin bireysel girişimcilik ve liderlik davranışlarına ilişkin öz algılarını incelediği, Zengin ve Somoğlu'nun (2022) spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin liderlik yönelimlerini ele aldığı görülmektedir. Ancak mevcut ulusal literatür incelendiğinde liderlik ve stratejik düşünme becerilerinin çoğunlukla ayrı değişkenler olarak ele alındığı; üniversite

öğrencileri örnekleminde bu iki değişken arasındaki ilişkinin birlikte değerlendirildiği çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu durum, alanda önemli bir araştırma boşluğu bulunduğunu göstermektedir. Bu nedenle mevcut çalışma ilk olma özelliği taşıdığı için önemlidir.

Teknolojik gelişmelerin ve küresel değişimlerin hız kazandığı günümüzde, bireylerin sadece bilgi sahibi olması yeterli görülmemektedir. Bunun yanında değişen koşullara uyum sağlayabilme, analitik düşünebilme ve ileri görüşlü olabilme gibi beceriler de önem kazanmıştır. Bu nedenle liderlik ve stratejik düşünme, 21. yüzyılın öne çıkan yetkinlik alanları arasında değerlendirilmektedir. Üniversite öğrencilerinin gelecekte yönetici ve karar verici pozisyonlarda yer alma potansiyeli düşünüldüğünde, bu iki becerinin birlikte incelenmesi önem kazanmaktadır.

Liderlik; bireylerin belirli amaçlar doğrultusunda insanları etkileyebilme, yönlendirebilme ve ortak bir hedef etrafında bir araya getirebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Stratejik düşünme ise mevcut durumun analiz edilerek uzun vadeli hedeflere yönelik planlama yapılmasını ifade etmektedir. Özellikle belirsizlik ve rekabetin yoğun olduğu ortamlarda bu iki kavram birbirini tamamlayan özellikler göstermektedir. Stratejik düşünebilen bireylerin daha etkili liderlik davranışları sergileyebileceği düşünülmektedir.

Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı, lisans öğrencilerinin stratejik düşünme becerileri ile liderlik davranışları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Elde edilecek bulguların, yükseköğretim kurumlarında yürütülen liderlik geliştirme uygulamalarına ve öğrenci merkezli eğitim programlarının iyileştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Araştırmanın temel problemi, stratejik düşünme becerileri ile liderlik davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının belirlenmesidir. Bu kapsamda aşağıdaki hipotezler test edilecektir:

H1: Lisans öğrencilerinin stratejik düşünme beceri düzeyleri (SDÖ) ile liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları (LÖLDİÖA) arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Lisans öğrencilerinin stratejik düşünme beceri düzeyleri, liderlik davranışlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır.

H3: Lisans öğrencilerinin stratejik düşünme ve liderlik düzeyleri çeşitli demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Bu çalışmayla stratejik düşünme ile liderlik davranışları arasındaki ilişkiyi belirlemek ve yapılacak planlamalarda kullanılabilecek bilgilerin ortaya konulması hedeflenmiştir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, stratejik düşünme ile liderlik davranışları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İki veya daha çok sayıdaki değişken arasındaki değişimin varlığını tespit etmeyi amaçlayan tarama, yaklaşım ilişkisel tarama modelidir. Bu modelde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği; değişme varsa bunun nasıl gerçekleştiği belirlenmeye çalışılmaktadır (Karasar, 2014). Literatür incelemesi sonucunda araştırmanın modeli, mevcut değişkenler esas alınarak oluşturulmuştur.

Araştırma Grubu (Evren-Örneklem)

Araştırmının çalışma grubunu 2024-2025 eğitim ve öğretim yılında Balıkesir Üniversitesi Antrenörlük, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ile Spor Yöneticiliği bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcıların 154'ü (%57,47) erkek, 114'ü (%42,53) kadın öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcılara ait yaş ortalaması ise 20.47 olarak belirlenmiştir.

Katılımcıların 85'i (%31,71) Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, 90'ı (%33,59) Spor Yöneticiliği Bölümü, 93'ü (%34,70) Antrenörlük Eğitimi Bölümünde öğrenim görmektedir. Yine katılımcıların 88'i (%32,84) birinci sınıf, 55'i (%20,52) ikinci sınıf, 54'ü (%20,15) üçüncü sınıf ve 71'i (%26,49) dördüncü sınıfta öğrenim görmektedirler.

Bu araştırmada örneklem, kolay ulaşılabilirlik yöntemi kullanılarak belirlenmiş olup yalnızca tek bir üniversitenin Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu durum, elde edilen bulguların genellenebilirliğini sınırlandırabilecek bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla araştırma sonuçlarının, benzer özelliklere sahip örneklem gruplarıyla sınırlı olarak yorumlanması gerekmektedir. Bu durum araştırmının sınırlılıkları kapsamında ele alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Sosyodemografik Bilgi Formu

Araştırmaya katılan çalışma grubundaki öğrenciler üç aşamadan oluşan formu doldurmuşlardır. Formun ilk kısmında kişisel bilgiler (cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıf düzeyi) yer almaktadır. Formun ikinci kısmında Lisans Öğrencilerinin Liderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algılar Ölçeği, üçüncü kısmında ise Stratejik Düşünme Ölçeği yer almaktadır.

Lisans Öğrencilerinin Liderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algılar Ölçeği

Ölçek, lisans öğrencilerinin liderlik davranışlarına ilişkin öz algısını ölçebilmek amacıyla Özbek ve Kızılyallı (2017) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek toplamda 5'li likert olup dört boyut ve 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Katılımcıların ölçekten elde ettikleri puan ortalamasının yüksek olması liderlik davranış düzeylerinin de arttığı anlamına gelmektedir. Bu araştırmada Lisans Öğrencilerinin Liderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algılar Ölçeğinin Cronbach Alpha değeri .89 olarak belirlenmiştir.

Stratejik Düşünme Ölçeği

Stratejik düşünmenin düzeyini ölçebilmek amacıyla Kaya (2022) tarafından Liedtka'nın (1998) "Strategic thinking: Can it be taught?" çalışması esas alınarak bir madde havuzu oluşturulmuştur. Liedtka'nın çalışması Türkçe'ye çevrilerek ölçek oluşturulmuştur. Ölçek 5'li likert olup 3 boyut ve 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .73-.87 aralığında bulunmuştur. Katılımcıların ölçekten elde ettikleri puan ortalamasının yüksek olması stratejik düşünme düzeylerinin de arttığı anlamına gelmektedir. Bu araştırmada Stratejik Düşünme Ölçeğinin Cronbach Alpha değeri .91 olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri, Google Form aracılığıyla hazırlanan çevrimiçi veri toplama formu kullanılarak toplanmıştır. Çevrimiçi forma başlamadan önce toplanacak olan verilerin bilimsel bir araştırmada kullanılacağı katılımcılara net bir şekilde açıklanmış, katılımcıların onam vermesi ile araştırmaya katılım sağlanmış ve veriler usulüne

uygun bir şekilde toplanmıştır. Katılımcıların anketi tamamlanması için herhangi bir zaman sınırı belirlenmemiştir. Formdaki soruların cevaplandırılması yaklaşık 8 dakika sürmektedir. Katılımcı yanıtları, her bir soru için Google Forms ayarlar kısmından 1 yanıtla sınırlandırılmıştır. Katılımcıların formda yer alan tüm soruları cevaplamaları zorunlu olacak şekilde ayarlanmıştır.

Etik Kurul Onayı

Bu araştırma için gerekli etik kurul izni, Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 28/02/2025 tarih ve 2025/02-14 sayılı karar ile alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizi için IBM SPSS Statistics24 programı kullanılmıştır. Veri setinin normal dağılım parametrelerini sağlayıp sağlamadığını anlamak için Shapiro-Wilk Testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda araştırmada kullanılan ölçekler için $p > 0,05$ değerinin elde edilmesi ve çarpıklık basıklık değerlerinin $-2+2$ aralığında olması ile verilerin normal dağılım şartlarını sağladığı tespit edilmiştir (Tabachnick, Fidell & Ullman, 2013, ss. 497–516). Bununla birlikte, katılımcıların ölçeklerden aldıkları ortalama puanların cinsiyet, bölüm ve sınıf düzeyi değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testi ve One-Way Anova Testi kullanılmıştır. Buna ek olarak, Pearson Korelasyon ve Basit Doğrusal Regresyon Analizlerinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1.

Harman'ın Tek Faktör Testi

Faktör	Özdeğer (Eigenvalue)	Açıklanan Varyans (%)	Kümülatif Varyans (%)
1	17.56	41.82	41.82
2	2.32	5.56	47.36
3	1.88	4.50	51.85
4	1.57	3.74	55.60
5	1.17	2.78	58.39
6	1.12	2.66	61.05

Bu çalışmada ortak yöntem yanlılığını test etmek amacıyla Harman'ın

tek faktör testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, analiz sonucunda birden fazla faktörün ortaya çıktığı ve ilk faktörün toplam varyansın %41.82'sini açıkladığı belirlenmiştir. Bu değer %50'nin altında olması, araştırmada ciddi düzeyde bir ortak yöntem yanlılığı probleminin bulunmadığını göstermektedir (Fuller, Simmering, Atinc & Babin, 2016).

Tablo 2 .

Katılımcıların Liderlik Öz Algı ve Stratejik Düşünme Ölçeklerinden Aldıkları Ortalama Puanlar

Ölçekler	N	Min	Max	$\bar{x}$	S
Liderlik Öz Algı	268	1.00	5.00	3.90	.58
Stratejik Düşünme	268	1.00	5.00	3.93	.60

Katılımcıların Liderlik Öz Algılar Ölçeğinden aldıkları puan ortalaması ($\bar{x}$ =3.90), Stratejik Düşünme Ölçeğinden elde ettikleri puan ortalaması ise ($\bar{x}$ =3.93) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3.

Liderlik Öz Algı ve Stratejik Düşünme Ölçeklerinden Alınan Ortalama Puanın Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Liderlik Öz Algı	Erkek	154	3.93	.56	266	1.08	.28
	Kadın	114	3.85	.61			
Stratejik Düşünme	Erkek	154	4.00	.56	266	2.14	.033
	Kadın	114	3.84	.65			
	Toplam	268					

$p < .05$

Katılımcıların liderlik öz algıları cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak farklılık göstermezken $t_1(266)=1.08$, $p > .05$; stratejik düşünme becerileri erkek katılımcılar lehine istatistiksel olarak farklılaşmaktadır, $t_2(266)=2.14$, $p < .05$.

Tablo 4.

Liderlik Öz Algı ve Stratejik Düşünme Ölçeklerinden Alınan Ortalama Puanın Bölüm Değişkenine Göre One-Way Anova Sonuçları

Ölçekler	Bölüm	N	$\bar{x}$	SS	F	P
Liderlik Öz Algı	B.E.S.Ö	85	3.84	.70	.59	.55
	S.Y.	90	3.94	.46		
	A.E	93	3.91	.57		
	Toplam	268	3.90	.58		
Stratejik Düşünme	B.E.S.Ö	85	3.92	.71	.50	.60
	S.Y.	90	3.98	.47		
	A.E	93	3.89	.61		
	Toplam	268	3.93	.60		

Not: $p < .05$

Tablo 4 incelendiğinde; katılımcıların liderlik öz algıları ve stratejik düşünme becerileri bölüm değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmamaktadır, $F_1(2, 265) = .59$; $p > .05$; $F_2(2, 265) = .50$; $p > .05$.

Tablo 5.

Liderlik Öz Algı ve Stratejik Düşünme Ölçeklerinden Alınan Ortalama Puanın Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre One-Way Anova Sonuçları

Ölçekler	S. Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS	F	P
Liderlik Öz Algı	1	88	3.87	.70	.77	.51
	2	55	3.82	.52		
	3	54	3.98	.54		
	4	71	3.93	.50		
	Toplam	268	3.90	.58		
Stratejik Düşünme	1	88	3.92	.70	.16	.92
	2	55	3.89	.60		
	3	54	3.97	.57		
	4	71	3.94	.50		
	Toplam	268	3.93	.60		

Not: $p < .05$

Tablo 5 dikkate alındığında; katılımcıların liderlik öz algıları ve stratejik düşünme becerileri bölüm değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmamaktadır, $F_1(2, 264) = .51$; $p > .05$; $F_2(2, 264) = .92$; $p > .05$.

Tablo 6.

Liderlik Öz Algı ve Stratejik Düşünme Arasındaki İlişki Sonuçları

Liderlik Öz Algı	Stratejik Düşünme	
	r	.83
	p	**

Not: * $p < .001$

Tablo 6'daki analiz sonuçlarına göre katılımcıların liderlik öz algı ve stratejik düşünme arasında ($r=.83$; $p=.001$) pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7

Liderlik Öz Algısının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	Std. Hata	β	t	p
Sabit	.74	.13	---	5.63	.000
Stratejik Düşünme	.85	.04	.83	24.42	.000
R= .83		$R^2_{adj} = .69$			
$F_{(1,266)} = 596.614$		$p = .000$			

Not: Bağımlı Değişken=Liderlik Öz Algısı Yöntem: Enter

Tablo 7'de liderlik öz algısının yordanmasına ilişkin yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonucunda regresyon modelinin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmektedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin sonuçlar incelendiğinde ise stratejik düşünmenin ($\beta=.85$; $t=24.42$; $p=.001$) liderlik öz algısı üzerinde pozitif yönde anlamlı yordayıcı güce sahip olduğu tespit edilmiştir. Modele ait analiz sonuçları incelendiğinde stratejik düşünmenin liderlik öz algı özelliğini %69 açıklama gücüne sahip olduğu ifade edilebilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, stratejik düşünme ile liderlik davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca bağımsız ve bağımlı değişkenler bölüm, cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi değişkenler ile birlikte değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda katılımcıların sahip olduğu demografik özellikler ile stratejik düşünme becerileri ve liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları arasındaki ilişki düzeyi tespit edilmiştir. Bu kapsamda

araştırmada elde edilen ilk bulgu, katılımcıların Stratejik Düşünme Ölçeği ve Lisans Öğrencilerinin Liderlik Davranışlarına İlişkin Öz Algıları Ölçeğinden almış oldukları puanların, ortalamanın üzerinde ve yüksek puana sahip olmasıdır. Stratejik düşünme ile ilgili literatür incelendiğinde, ortalamanın üzerinde ve yüksek puana sahip katılımcı ortalamalarının olduğu araştırmalar görülmektedir (Kaya, 2022; Öztürk, 2018; Pang & Pisapia, 2012; Timuroğlu, 2010). Yapılan çalışmada stratejik düşünmeye ait ortalamanın yüksek çıkması, katılımcıların; stratejik düşünce tarzını benimsedikleri, analiz kabiliyetlerinin olduğu, güçlü ve zayıf yanlarını tespit edebildikleri, stratejinin en önemli unsuru olan planlamayı yapabildikleri ve gelecek ile ilgili tahmin yapabilecek potansiyellerinin olduğu sonucuna varılabilir. Liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları ile ilgili literatür incelendiğinde, benzer sonuçlara ulaşan çalışmaların olduğu görülmektedir (Bulut, 2023; Gökbaraz, Bozyiğit, & Gökçe, 2021; Hoyland et al., 2021; Karadeniz, 2023). Buradan hareketle katılımcıların liderlik etmeye istekli oldukları ve gelecekte lider olma potansiyellerinin mevcut olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada değişkenler arasındaki ilişkilerin ortak yöntem yanlılığından etkilenip etkilenmediğini belirlemek amacıyla Harman'ın tek faktör testi uygulanmıştır (Fuller, Simmering, Atinc & Babin, 2016). Öz-bildirim temelli çalışmalarda ölçüm yönteminden kaynaklanan sistematik hataların sonuçları etkileyebilme olasılığı nedeniyle bu test yapılmıştır. Analiz sonucunda birden fazla faktörün ortaya çıktığı ve ilk faktörün toplam varyansın %41.82'sini açıkladığı tespit edilmiştir. Bu oranın literatürde kabul edilen %50 sınırının altında olması, verilerde tek bir baskın faktör bulunmadığını göstermektedir. Buna göre ortak yöntem yanlılığının araştırma sonuçlarını ciddi düzeyde etkilemediği söylenebilir. Bununla birlikte Harman'ın tek faktör testinin tek başına kesin bir değerlendirme yöntemi olmadığı da dikkate alınmalıdır. Bu nedenle elde edilen bulgular, ortak yöntem yanlılığının tamamen ortadan kalktığını değil; araştırma sonuçlarını ciddi biçimde tehdit edecek düzeyde olmadığını göstermektedir.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre stratejik düşünme becerileri ele alındığında, erkekler lehine anlamlı bir farklılık var iken liderlik davranışlarına ilişkin öz algılarında herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. İlgili literatür incelendiğinde, stratejik düşünme becerisinin erkekler lehine farklılaştığını destekleyen çalışma (Karaoğlu, 2019) mevcut olduğu gibi aksi sonuca ulaşan (Demirkan, 2023) çalışma da mevcuttur. Bu çalışmaların yanında stratejik düşünme becerisinin cinsiyet değişkeni ile birlikte ele alınıp anlamlı bir farklılığın

olmadığı çalışmalar da mevcuttur (Karğın & Aktaş, 2022; Pang & Pisapia, 2012; Yurdakul, 2022). Bağımsız değişkenin cinsiyet değişkenine göre araştırma sonuçlarını destekleyen, desteklemeyen çalışmaların olması literatürde bu konu ile ilgili hâkim bir kanunun teşkil etmesini güçleştirmektedir. Bahsi geçen çalışmalardaki katılımcıların ikamet ettikleri şehirler, meslekleri, yaşları, dünya görüşleri, eğitim seviyeleri ve benimsemiş oldukları kültürler gibi unsurlar çalışmalarda cinsiyet ile ilgili farklı sonuçlar elde edilmesinin nedeni olabilir. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları ele alındığında, anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu konu ile ilgili literatür incelendiğinde, araştırma sonuçlarını destekler nitelikte çalışmaların mevcut olduğu görülmüştür (Andersen & Hansson 2011; Bakır, 2019; Bulut, 2023; Ereş & Akyürek, 2016; Posner; 2009). Gülşen ve Yıldız'ın (2022) yapmış oldukları çalışmada katılımcı lider, kendine güven lider ve ilkeli lider alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmaz iken kararlı lider alt boyutunda kadınların puanları erkeklere göre daha yüksek çıkmıştır. Kadınlara zamanla eğitim alanında eşit haklar verilmesi, eğitim seviyelerinin artması, kadınların iş hayatında etkin hale gelerek kariyer yapmaları, sorumluluk almaları ve toplumun kadına bakış açısının değişmesi kadınların liderlik davranışlarını olumlu anlamda etkilemiş olabilir.

Araştırmada katılımcıların stratejik düşünme becerileri sınıf düzeyi ve bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. İlgili literatür incelendiğinde, stratejik düşünme becerisi değişkeninin araştırıldığı çalışmaların (Bilgin, 2021; Çakır, 2018; Demirkan, 2023; Karaoğlu, 2019; Yurdakul, 2022) genellikle yöneticiler üzerinde yapıldığı görülmüştür. Bağımsız değişkenin sınıf veya bölüm değişkeniyle birlikte ele alındığı çalışma sayısı oldukça kısıtlıdır. Çetin ve Köse'nin (2017) son sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada stratejik düşünme becerisinin yeniden çerçeveleme ve deneyimleri yansıtma boyutları ile bölüm değişkeni açısından İşletme Bölümü ile Yönetim ve Bilişim Sistemleri Bölümü lehine anlamlı fark tespit edilirken İktisat Bölümü ile Siyaset ve Kamu Yönetimi Bölümü ile ilgili anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Yeniden çerçeveleme yeni bakış açısıyla birçok seçenek üreterek dikkati başka bir unsur ile değiştirme yeteneği iken deneyimleri yansıtma ise bir olay ile ilgili kanıya varabilmek için mantıksal ve rasyonel düşünmek suretiyle ilkeler oluşturma kabiliyetidir (Çetin & Köse, 2017). İşletme Bölümü ile Yönetim ve Bilişim Sistemleri Bölümünün daha çok analiz ve muhakemeye dayalı dersleri olduğundan stratejik düşünme becerisinin yeniden çerçeveleme ve deneyimleri yansıtma boyutları ile bölüm değişkeni açısından bu bölümler lehine anlamlı fark tespit

edilmiş olabilir. Katılımcıların stratejik düşünme becerileri sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. İlgili literatür incelendiğinde, stratejik düşünme değişkeni ile sınıf düzeyi değişkeninin birlikte ele alınıp incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bilindiği üzere Spor Bilimleri Fakültesine öğrenci alımları özel yetenek sınavı ile yapılmaktadır. Bahse konu sınavı kahır ekseriyeti spor geçmişli olan, spora yatkın olan öğrenciler kazanmaktadır. Sporun stratejik düşünme becerisiyle ilişkili olduğu değerlendirildiğinde, stratejik düşünme becerisi açısından sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bir başka sonuca göre, katılımcıların liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları sınıf düzeyi ve bölüm değişkeniyle ele alındığında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İlgili literatür incelendiğinde, bölüm değişkenine göre farklı sonuçların olduğu çalışmaların (Gençgör; 2024; Güngör, 2022; Teker; 2023) olduğu görülmüştür. Gülşen ve Yıldız'ın (2022) yapmış oldukları çalışmada kararlı lider, kendine güven lider ve ilkeli lider alt boyutlarında bölüm değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmez iken katılımcı lider alt boyutunda spor yöneticiliği bölümü öğrencileri lehine bir farklılık raporlanmıştır. Spor yöneticiliği bölümü insanlarla iyi iletişim kurabilen, ekip halinde çalışmaktan hoşlanan yöneticiler yetiştirmeyi hedeflediğinden bu bölüm lehine katılımcı lider puanı yüksek çıkmış olabilir. İlgili literatür incelendiğinde, bağımlı değişkenin sınıf değişkenine göre farklılaşmadığı çalışmaların (Gallagher, Marshall, Pories, & Daughety, 2014; Gayretli, 2019; Güngör, 2022) olduğu görülmüştür. Bu çalışmaların aksine bir sonucun ifade edildiği Teker'in (2023) yaptığı çalışmada ise 4. sınıfta öğrenim gören spor bilimleri öğrencilerinin liderlik becerilerinin diğer sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin sınıf seviyeleri arttıkça elde ettikleri kazanımlar ile olumlu anlamda farklılaşarak liderlik kabiliyetleri artmış olabilir.

Katılımcıların liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları ve stratejik düşünme becerisi pozitif yönlü yüksek düzeyde bir ilişkiye sahiptir. Yani katılımcıların liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları arttıkça stratejik düşünme becerisi artmaktadır. Ulusal literatürde bağımlı ve bağımsız değişken birlikte ele alınıp incelenmediği için uluslararası literatür taraması yapılmıştır. Muriithi ve arkadaşlarının (2018) Kenya'da yapmış oldukları çalışmada yerli bankalarda stratejik düşünme ve liderlik etkinliği arasında pozitif bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sonuçla stratejik düşünmenin Kenya'daki yerli bankalar için liderlik etkinliğinin

önemli bir belirleyicisi olduğu ortaya konulmuştur. Bu çalışmaya göre etkili liderlik, başarılı banka performansı ve istikrar için stratejik düşünme yeterliliğini sürdürmek gereklidir. Muriithi ve arkadaşlarının yapmış çalışmadan da anlaşılabileceği üzere iyi bir liderin aynı zamanda stratejik düşünme becerisine haiz olması gerekir. Bu beceriye sahip olan liderler geleceği okuyabilmeli, bugün ile yarını sentezleyip kısa ve uzun vadeli başarılar için mantıklı kararlar alabilmeli, bu kararları gerçekleştirmek için çaba sarf etmeli, analiz yapabilmeli, bütüncül bir bakış açısıyla bakabilmeli, değişime uyum sağlayabilmeli, işi ehline vermeli, rol model olmalı, sadece yönetici değil aynı zamanda iyi bir eğitmen olmalıdır. Görüldüğü üzere stratejik düşünme becerisi ile liderlik bu noktalarda kesişmektedir. Bu sebeple katılımcıların liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları artıkça stratejik düşünme becerisi artmış olabilir.

Araştırmada problem cümlesine ilişkin elde edilen en temel bulgu, katılımcıların stratejik düşünme becerilerini liderlik davranışlarına ilişkin öz algı düzeyleri önemli ölçüde açıklama gücüne sahiptir. Ulusal literatürde tarama yapılmış fakat stratejik düşünme becerilerinin liderlik davranışlarına ilişkin öz algısı üzerinde yordama gücünü test eden başka bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu sebeple yapılan çalışmanın ilgili literatürdeki boşluğu dolduracağı değerlendirilmektedir. Uluslararası literatürde yapılan tarama sonucunda Golmohammadi ve arkadaşlarının (2013) yapmış oldukları çalışmada liderlik tarzları ile örgütsel düzeyde stratejik düşünme arasındaki ilişkiyi inceledikleri görülmüştür. Değişkenler arasında %33'lük pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmek ile birlikte liderlik tarzlarının stratejik düşüncedeki değişimlerin %11'ini açıkladığı sonucuna varmışlardır. Liderliğin farklı olarak hangi değişkenlerle incelendiğini tespit etmek amacıyla literatür taraması yapılmıştır. Arslan (2019) yapmış olduğu çalışmada duygusal zekanın liderliği yüzde 10 oranında açıkladığını ve bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Taze (2021) yapmış olduğu çalışmada iletişim becerilerinin liderliği düşük düzeyde pozitif yönde etkilediği, bu iki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğunu tespit etmiştir. Akman (2022) çalışmasında akademik motivasyonunun öz liderlik davranışlarını pozitif yönde ve orta düzeyde etkilediğini tespit etmiştir. İlgili çalışmalarla bu araştırmanın sonuçları karşılaştırıldığında stratejik düşünme becerisinin diğer çalışmalarda yer alan değişkenlere nazaran liderlik olgusunu daha yüksek düzeyde açıklama gücüne sahip olduğu sonucuna varılabilir.

Araştırmanın yalnızca bir yükseköğretim kurumunun Spor Bilimleri

Fakültesi öğrencileriyle yürütülmesi ve örneklem seçiminde kolayda örnekleme yönteminin kullanılması çalışmanın önemli sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Bu durum, araştırma bulgularının tüm spor bilimleri öğrencilerine genelleme yapılmasını sınırlandırmaktadır. Bu nedenle elde edilen sonuçların, benzer eğitim ortamlarında öğrenim gören öğrenci grupları çerçevesinde değerlendirilmesi daha uygun olacaktır.

Öğrencilerin aynı fakülte ortamında eğitim görmeleri, benzer ders içeriklerine sahip olmaları ve ortak bir kampüs kültürünü paylaşmaları da araştırma sonuçlarını etkilemiş olabilir. Bu durum öğrencilerin araştırma değişkenlerine homojen yanıtlar vermesine neden olmuş olabilir. Elde edilen bulgular alan yazındaki çalışmalarla birlikte değerlendirildiğinde önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Ancak konunun daha kapsamlı ve detaylı anlaşılabilmesi için farklı üniversitelerde ve daha geniş örneklem gruplarıyla yapılacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Gelecek araştırmalarda farklı üniversitelerden katılımcıların yer aldığı ve seçkisiz örnekleme yöntemlerinin kullanıldığı çalışmaların yapılması, sonuçların genellenebilirliğini artırabilir.

Araştırma ile liderlikte stratejik düşünme becerisinin rolü açıklanmaya çalışılmıştır. Stratejik düşünme becerisi ile liderlik davranışları arasındaki ilişkinin anlaşılması, liderlerin performansını artırmaya ve kurumların stratejik hedeflerine ulaşmalarına katkı sağlayabilir. Bu nedenle, stratejik düşünme becerisinin liderlikteki önemine odaklanmak, liderlik ile ilgili literatüre katkı sağlayabilir. Bu çalışmanın sonuçları, liderlerin stratejik düşünme becerilerini geliştirme ve liderlik uygulamalarını iyileştirme konusunda kurumlara ve araştırmacılara yol gösterebilir. Bireylere stratejik düşünme becerisinin kazandırılması için eğitim sistemi farklı düşünce tarzları geliştirmek ve sorgulama yapmak üzere şekillendirilebilir. Stratejik düşünme becerisi ders olarak müfredata eklenebilir. Kamu ve özel sektör çalışanlarına hizmet içi eğitim verilerek stratejik düşünme becerisi anlatılmak suretiyle bu becerinin geniş kitlelere yayılması sağlanabilir. Bu yöntemle toplumdaki farkındalık düzeyi artırılabilir. Stratejik düşünebilen bireylerin aynı zamanda yaratıcı düşünen bireyler olduğu belirtilebilir. Bu nedenle yarışmalar düzenlemek suretiyle yaratıcı düşünen bireyler desteklenebilir. Yetişkinlere ve çocuklara yönelik stratejik düşünmeyi geliştirecek uygulamalar/oyunlar geliştirilebilir. Öğrencilere Beden Eğitimi ve Spor derslerinde bu beceriyi artıracak eğitsel oyunlar oynatılabilir. Mevcut yöneticilerin stratejik düşünme becerisine haiz olup olmadığı uygun testlerle belirlenip ihtiyacı olan yöneticilere alanında uzman kişiler

tarafından eğitim verilebilir.

Ek Beyan / Declaration

Makalenin tüm süreçlerinde TESAM'ın araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hareket edilmiştir.

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

In all processes of the article, TESAM's research and publication ethics principles were followed.

There is no potential conflict of interest in this study.

The authors declared that this study has received no financial support.

The authors contributed equally to the study.

Kaynakça

Akman, S. (2022). *Spor yöneticiliği öğrencilerinin öz liderlik davranışları ile akademik motivasyonlarının değerlendirilmesi: İstanbul örneği* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Aktan, C. C. (2008). Stratejik yönetim ve stratejik planlama. *Çimento İşveren Dergisi*, 22(4), 4–21. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/992564>

Anagün, Ş. S., Atalay, N., Kılıç, Z., and Yaşar, S. (2016). Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 160–175. <https://izlik.org/JA44DX53WT>

Andersen, J. A., and Hansson, P. H. (2011). At the end of the road? On differences between women and men in leadership

behavior. *Leadership & Organization Development Journal*, 32(5), 428–441.
DOI: 10.1108/01437731111146550

Arslan, A. (2019). *Farklı spor branşlarındaki sporcuların duygusal zekâ ve liderlik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Doktora tezi, Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Atmaca, L. (2007). *Türk kamu yönetiminde stratejik düşünme ve reform çalışmalarının stratejik düşünce bakış açısıyla incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Bakır, Ç. (2019). *Fırat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin empatik eğilimlerinin sporda tercih ettikleri liderlik davranışlarıyla karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Besler, S. (2004). *İşletmelerde stratejik liderlik*. Beta Yayınları.

Bilgin, İ. (2021). *Örgütsel zekâ düzeyinin, hastane yöneticilerinin stratejik düşünme becerileri üzerindeki etkisi* [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Bölükbaşoğlu, C. (2021). *Spor Bilimleri Fakültesinde antrenörlük eğitimi programlarında öğrenim gören öğrencilerin liderlik özellikleri ve eleştirel düşünme düzeylerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Hareket ve Antrenman Bilimleri Bilim Dalı]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Bulut, A. (2023). *Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin kişilik özellikleri ile liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Bayburt Üniversitesi örneği)* [Yüksek lisans tezi, Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Burnes, B. (2004). *Managing change*. Prentice Hall.

Çakır, K. (2018). *Türk yöneticilerin stratejik düşünme özelliklerini belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme önerisi: Düzce ili örneği* [Yüksek lisans tezi,

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı].
YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Çetin, S., and Köse, M. S. (2017). Proaktif kişiliğin stratejik düşünce becerisine etkisi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(16), 65–82. <https://izlik.org/JA78BK49AP>

Demirkan, S. (2023). *Eğitim fakültesi yöneticilerinin stratejik düşünme becerileri ve yükseköğretimde yenileşmeye ilişkin yönetici ve öğretim üyesi görüşleri* [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Dhir, S., Dhir, S., and Samanta, P. (2018). Defining and developing a scale to measure strategic thinking. *Foresight*, 20(3), 271–288. DOI: 10.1108/FS-10-2017-0059

Ereş, F., and Akyürek, M. İ. (2016). İlkokul müdürlerinin dağıtılmış liderlik davranışları ile öğretmenlerin iş doyumu algıları arasındaki ilişki düzeyleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(3), 427–449. <https://izlik.org/JA97BJ68RE>

Fuller, C. M., Simmering, M. J., Atinc, G., Atinc, Y., and Babin, B. J. (2016). Common methods variance detection in business research. *Journal of Business Research*, 69(8), 3192–3198. DOI: 10.1016/j.jbusres.2015.12.008

Gallagher, M. L., Marshall, J. C., Pories, M. L., and Daughety, M. (2014). Factors effecting undergraduate leadership behaviors. *Journal of Leadership Education*, 13(1), 46–56. DOI: 10.12806/V13/I1/R4

Gallimore, K. (2008). *A developing framework for strategic thinking*. University of Strathclyde.

Gayretli, Z. (2019). *Spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Gençgör, İ. (2024). *Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin etkili iletişim becerisi ve çok yönlü liderlik düzeylerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Golmohammadi, E., Kafchek, P., and Soltanpanah, H. (2013).

Leadership styles and strategic thinking in organizational level. *Journal of Strategic Management Studies*, 4(15), 93–114. https://www.smsjournal.ir/article_88789.html

Gökbaraz, N., Bozyiğit, E., and Gökçe, E. (2021). Spor bilimleri öğrencilerinin liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları ile yaratıcı kişilik özellikleri arasındaki ilişki. *Avrasya Spor Bilimleri Araştırmaları (ERISS)*, 6(1). <https://izlik.org/JA56MJ78TA>

Gülşen, D. B. A., and Yıldız, A. B. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin bireysel girişimcilik ve liderlik davranışlarına ilişkin öz algılarının incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 231–244. DOI: 10.17155/omuspd.1193189

Güngör, G. (2022). *Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol algıları ile liderlik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Hoyland, T., Psychogios, A., Epitropaki, O., Damiani, J., Mukhuty, S., and Priestnall, C. (2021). A two-nation investigation of leadership self-perceptions and motivation to lead in early adulthood: The moderating role of gender and socio-economic status. *Leadership & Organization Development Journal*, 42(2), 289–315. DOI: 10.1108/LODJ-03-2020-0112

İbicioğlu, H., Özmen, İ., and Taş, S. (2009). Liderlik davranışı ve toplumsal norm ilişkisi: Ampirik bir çalışma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 1–23. <https://izlik.org/JA23UR28SC>

Karadeniz, T. (2023). *Denizcilik lisesi öğrencilerinin liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları: Muğla örneği* [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Anabilim Dalı, Denizcilikte Emniyet, Güvenlik ve Çevre Yönetimi Programı]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Karaoğlu, Z. (2019). *Yöneticilerin özellikleri stratejik düşünme düzeylerini etkiler mi?: Tokat ili ortaöğretim kurum yöneticileri üzerine bir araştırma* [Yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (26. baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.

Karğın, S., and Aktaş, R. (2012). Strategic thinking skills of accountants during adoption of IFRS and the new Turkish commercial code: A survey from Turkey. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 58, 128–137. DOI: 10.1016/j.sbspro.2012.09.986

Kaya, Z. (2022). *Duygusal zekâ, kültürel zekâ ve stratejik düşünme arasındaki ilişkiler* [Yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Lee, K. K. W., and Chan, C. K. Y. (2023). Establishing a dynamic understanding of factors that influence university students' leadership approaches, perceptions, and skills: A systematic literature review. *Educational Research Review*, 41, 100570. DOI: 10.1016/j.edurev.2023.100570

Liedtka, J. M. (1998). Strategic thinking: Can it be taught? *Long Range Planning*, 31(1), 120–129. DOI: 10.1016/S0024-6301(97)00098-8

Muriithi, S. M., Louw, L., and Radloff, S. E. (2018). The relationship between strategic thinking and leadership effectiveness in Kenyan indigenous banks. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, 21(1). DOI: 10.4102/sajems.v21i1.1741

Odabaş, Ç. (2004). Stratejik yönetim ve e-Devlet. *Sayıştay Dergisi*, 55, 83–102. <https://izlik.org/JA32TT85RA>

Özbek, O., and Kızılyallı, M. (2017). Lisans öğrencilerinin liderlik davranışlarına ilişkin öz algıları: Ölçek geliştirme çalışması. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 4112–4122. DOI: 10.14687/jhs.v14i4.4635

Öztürk, K. E. (2018). *Stratejik düşünmenin ve politik yeteneklerin dönüşümcü liderlik üzerindeki etkileri* [Doktora tezi, Gebze Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Pang, N. S.-K., and Pisapia, J. (2012). The strategic thinking skills of Hong Kong school leaders: Usage and effectiveness. *Educational Management Administration & Leadership*, 40(3), 343–361. DOI: 10.1177/1741143212436962

Posner, B. Z. (2009). A longitudinal study examining changes in

students' leadership behavior. *Journal of College Student Development*, 50(5), 551–563. DOI: 10.1353/csd.0.0091

Saruhan, S. C., and Yıldız, M. L. (2009). *Çağdaş yönetim bilimi*. Beta Basım A.Ş.

Strielkowski, W., Kuzmin, E., Suvorova, A., Nikitina, N., and Gorlova, O. (2023). Organizational economic sustainability via process optimization and human capital: A soft systems methodology (SSM) approach. *Journal of Human Resource and Sustainability Studies*, 11(4), 57–81. DOI: 10.4236/jhrss.2023.114005

T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. (2024, 14 Ekim). *Yükseköğretim Kanunu*. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2547&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., and Ullman, J. B. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed., pp. 497–516). Pearson.

Taze, Y. (2021). *Spor yöneticilerinin liderlik davranışlarının ve iletişim becerilerinin incelenmesi: İstanbul ili örneği*[Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Teker, R. (2023). *Spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin spor yapma alışkanlıkları ve öz liderlik (kendi kendine liderlik) düzeylerinin belirlenmesi* [Yüksek lisans tezi, Iğdır Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Timuroğlu, M. K. (2010). *Stratejik düşünce, öğrenme yönlülük ve yenilik* [Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Yurdakul, Ö. (2022). *Eğitim ile uğraşan vakıf kurumlarındaki yönetici ve öğretmenlerin stratejik düşünme ile anlamlı iş algıları arasındaki ilişki* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İşletme Bilim Dalı]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Zengin, S., and Somoğlu, M. B. (2022). Spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin liderlik yönelimlerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(Özel Sayı). DOI: 10.38021/asbid.1207118